

NPS
undersøkelsen
2005

Innledning

Det er nå lenge siden den første cand.polit'en ble uteksaminert fra NTNU. Siden 1983 har rundt 450 personer blitt uteksaminert herifra. Siden forrige undersøkelse i 2003 har man nå også fått en mastergrad i psykologi, som nå har tatt over for den gamle hovedfagsmodellen. I Trondheim har antall plasser på mastergraden økt fra tidligere 40 personer i året, til rundt 65 personer i året. I tillegg til dette har det åpnet mastergrader i Tromsø og Oslo som hver tar opp 10 studenter hvert år. Dette betyr med andre ord at Norge vil uteksaminere over det dobbelte antallet av Psykologiske Samfunnsvitere i fremtiden. Dette vil vi mest sannsynlig se resultater av i den neste NPS-undersøkelsen, når de første kullene herifra er uteksaminert.

Det overordnede målet for NPS-undersøkelsene har vært å styrke vår faglige identitet. NPS har sett det som svært viktig å undersøke lønnsforhold, hva en jobber med, hovedfagets/mastergradens betydning og relevans, behov for videre- og etterutdanning etc. Undersøkelsene er også viktig for å gi innspill til Psykologisk Institutt om hvordan utdannelsen kan bli enda bedre. Datamaterialet vi har fått inn i undersøkelsen vil også legge grunnlag for en evaluering av mastergraden på NTNU. Dette betyr med andre ord at denne NPS-undersøkelsen mest sannsynlig vil ha en innvirkning på kvalitetssikringen av studiet.

Metode

Fremgangsmåte:

Denne gangen valgte vi å benytte oss av en internettbasert løsning for distribusjon av skjema. Etter en møysommelig prosess med å søke seg frem til e-postadresser, ble alle skjemaene sendt ut elektronisk til hver enkelt respondent via e-post.

På det tidspunktet undersøkelsen ble sendt ut var det 456 personer som etter instituttets lister var ferdigutdannete. Vi fikk til slutt distribuert skjemaet ut til ca. 350 personer og av disse var det 197 som svarte på undersøkelsen.

Regner man ut svarprosenten i forhold til alle som er ferdigutdannete så havner man på 43%. Noe vi også oppnådde ved undersøkelsen i 2003.

Utvvalg:

Av disse 197 respondentene er 61,7% kvinner og 38,3% menn. Av respondentene var det bare 1 person som var ferdigutdannet med mastergrad i psykologi, de resterende var cand.polit'er.

Spørreskjemaet:

Spørreskjemaet bestod av 68 spørsmål som tok for seg temaene utdanning, arbeidsforhold, erfaringer fra arbeidslivet og etter og videreutdanning. Det var både kvantitative og kvalitative spørsmål/svaralternativer i spørreskjemaet.

Resultater

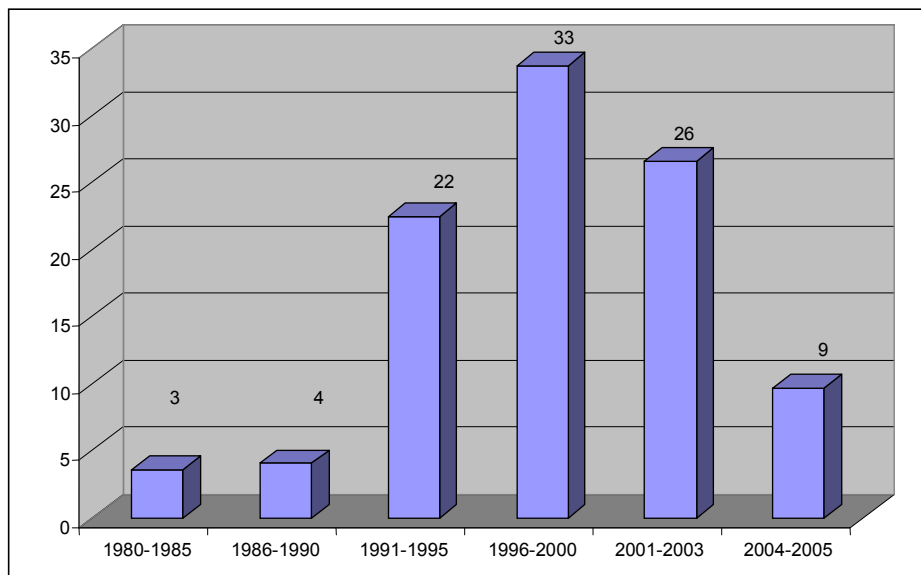
Bosted

Sentrale Østlandet (Oslo og Akershus)	46%
Midt-Norge (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag)	33%
Øvrige Østlandet (Øst- og Vestfold, Hedmark, Telemark, Buskerud og Oppland)	10%
Sør og Vestlandet	8%
Nord-Norge	2%
Utlandet	1%

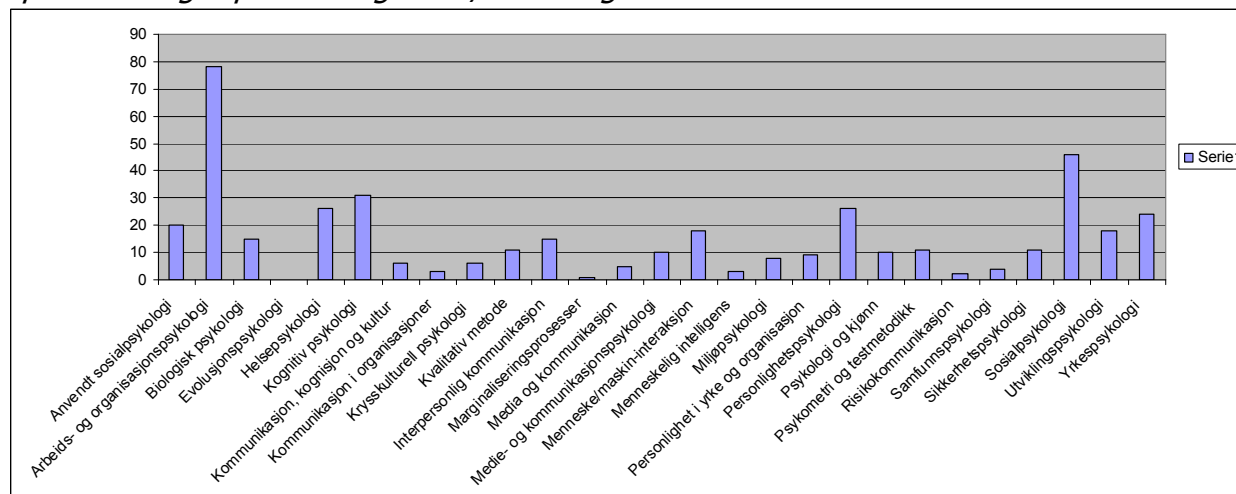
Det er ingen store forandringer i hvor folk bosetter seg i forhold til tidligere funn. Psykologiske Samfunnsvitere flytter ofte til Osloområdet, eller forblir i Trondheimsområdet etter endt utdanning. En veldig lav andel slår seg til rette i den nordlige delen av landet, eller flytter ut til utlandet.

Hvilket år ble de uteksaminert?

Ferdigutdannede i perioden 1996-2000 utgjorde den største grupperingen av respondenter (hele 33,7 %). Videre er både de som ble uteksaminert i perioden 1991-1995 og 2001-2003 godt representert i undersøkelsen.

Spesialiseringer på Mastergraden/Hovedfaget:

Som man kan se, så har flesteparten av respondentene en spesialisering i Arbeids og Organisasjonspsykologi. Sosialpsykologi er også et fagemne som mange av de ferdigutdannede har.

Har du det siste året besøkt www.psykologisk.no?

17% av de besvarende hadde vært inne på www.psykologisk.no en gang. Ytterligere 17% hadde vært der flere ganger. 66% hadde derimot aldri vært inne på NPS's nettside, så der finnes det absolutt rom for forbedring.

Er du NPS-medlem?

37% av de besvarende av NPS-undersøkelsen var NPS-medlemmer, de resterende 63% var ikke-medlemmer.

Fagorganisering:

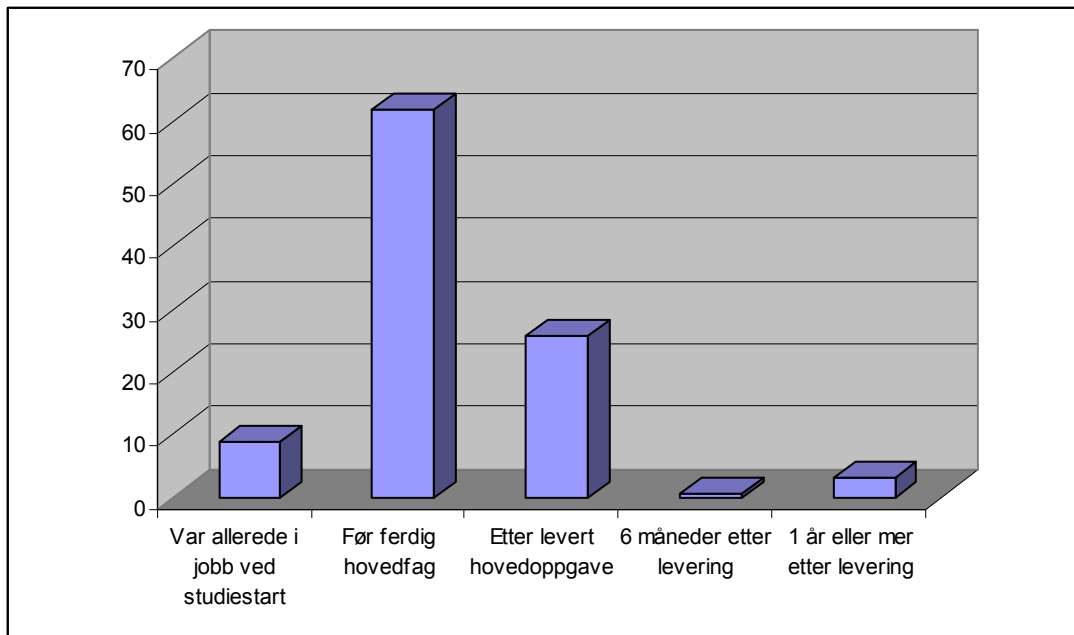
Forskerforbundet	25%
Samfunnsviterne	24%
Norsk Psykologforening	5%
Norsk Tjenestemannslag	3%
Øvrige organisasjoner i Akademikerne	1%
Andre	12%
Ingen	30%

Hele 30% av de ferdigutdannede er ikke organiserte i en fagforening. Forskerforbunder og Samfunnsviterne er de to organisasjonene som trekker til seg flest psykologiske samfunnsvitere, med henholdsvis 25 og 26 prosent.

Jobbsøkerprosessen

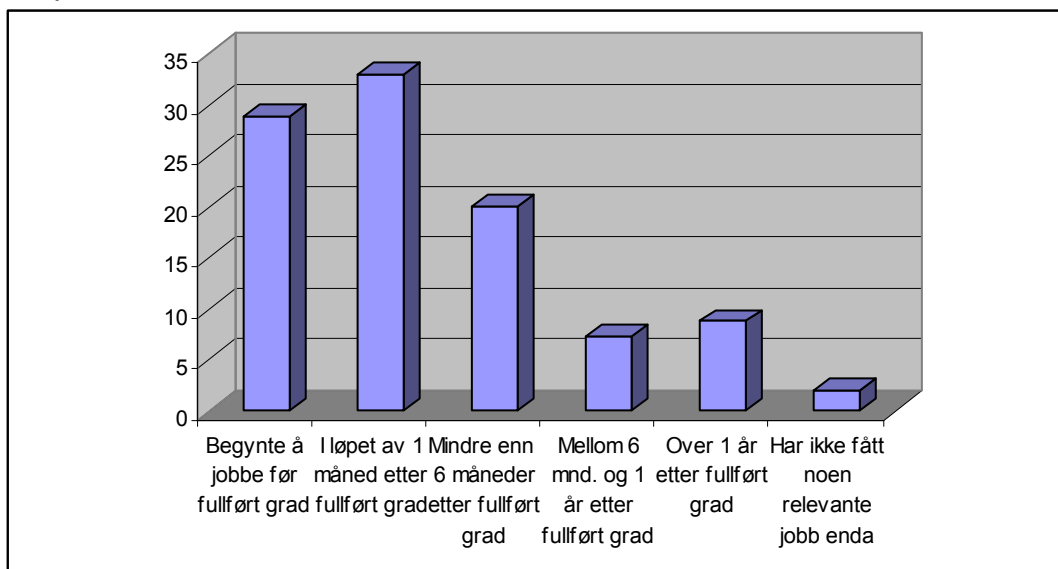
Informasjon om jobbsøkerprosessen er spesielt interessant for våre studentmedlemmer. Her kan man se hvordan de ferdigutdannede gikk frem, og hvor lang ventetid de hadde før de eventuelt fikk jobb. Denne informasjonen gir oss også et hint om hvordan det for tiden står til med arbeidsmarkedet for personer med vår utdannelse.

Tidspunkt for jobbsøking:

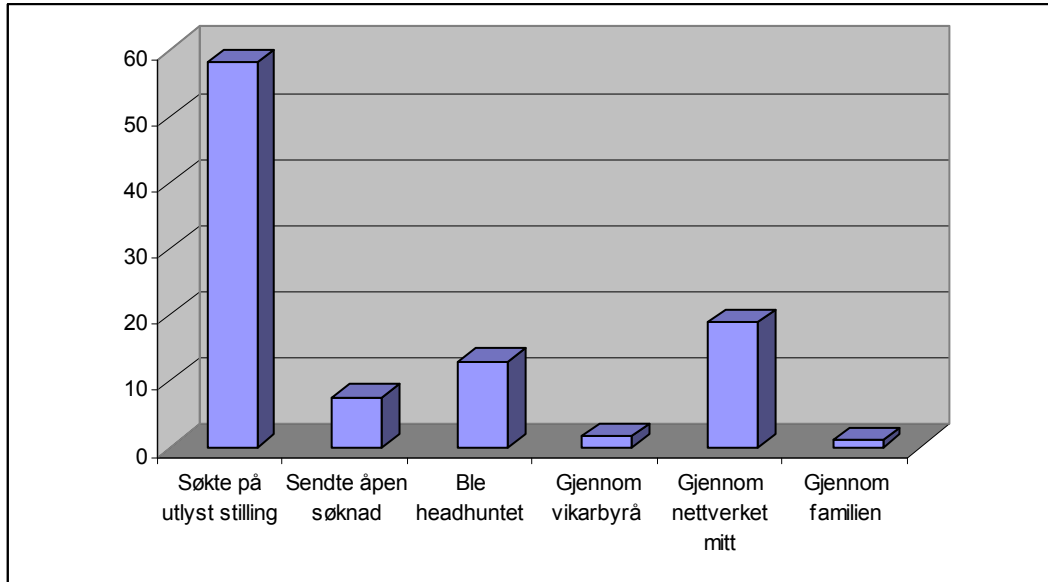
Hele 61,9 % av Psykologiske Samfunnsvitere begynte å søke jobb før ferdig hovedfag. I tillegg var det 8,8 % som allerede hadde jobb før de begynte på studiet. Dette betyr med andre ord at over 70 prosent av de Psykologiske Samfunnsviterne var bevisste på å skaffe seg jobb før endt utdannelse.

Tidspunkt for ansettelse:

28,9 % begynte å jobbe før fullført grad. 33 % fikk jobb i løpet av den første måneden etter endt grad. Samtidig er det 10,9 % som ikke fikk seg relevant jobb innen det første året, eller som ikke har fått seg noen relevant jobb enda.

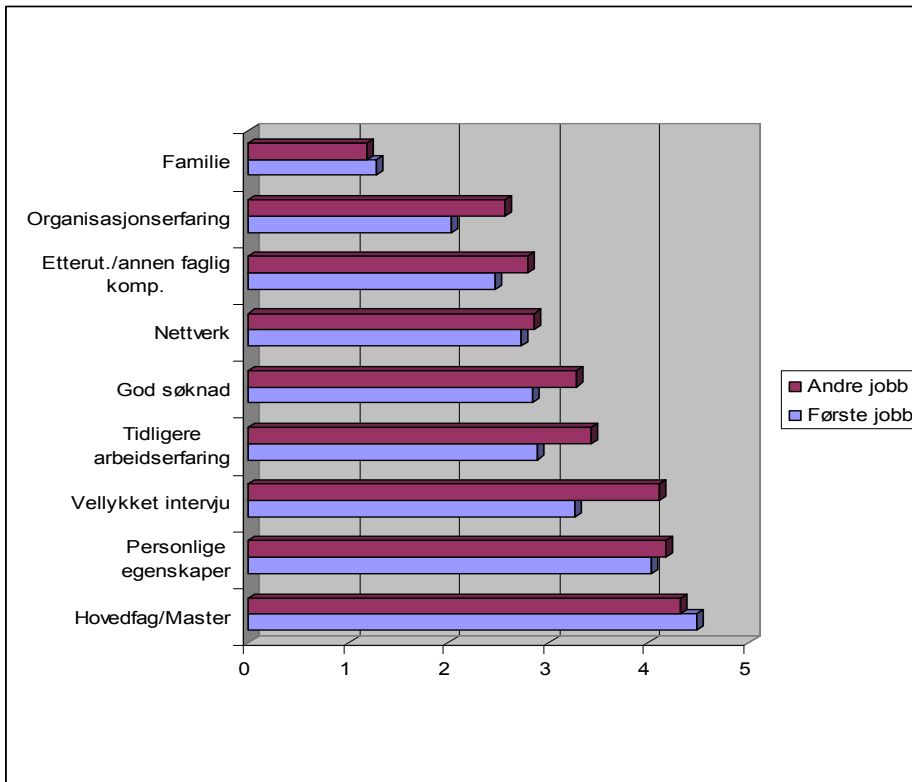
Fremgangsmåte for første jobb:

De fleste søker fremdeles på utlyst stilling for å få seg jobb, hele 58,1 % benyttet seg av dette. 18,8 % benyttet seg av nettverket sitt. Mens 12,2 % ble headhuntet til stillingen sin.

Mest betydning for ansettelse:

På en skala fra 1-5 ble respondentene spurt om hva som var av størst betydning for deres første og andre jobb.

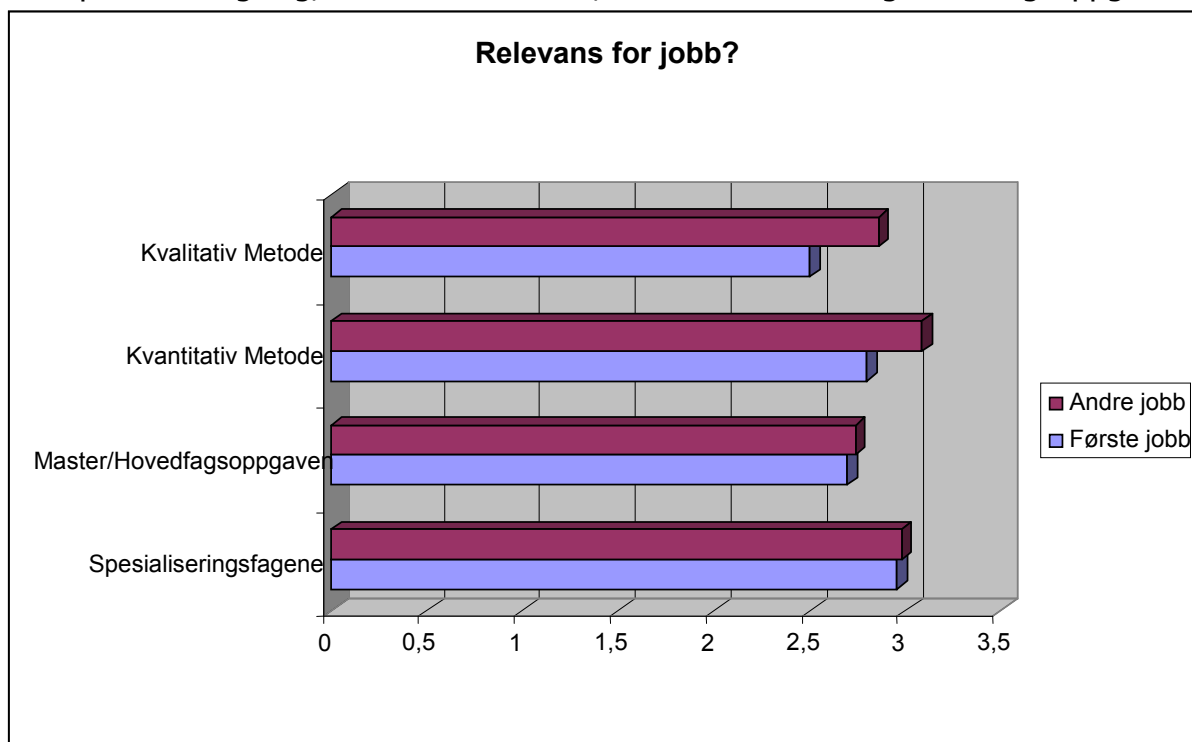

De fleste anser altså utdannelsen sin som den mest betydningsfulle i sin ansettelse. I tillegg til personlige egenskaper er det dette som anses som mest betydningsfullt i en ansettelse. Det er interessant å se at organisasjonserfaring rangeres som det nest nederste ved både andre og første jobb. I tillegg skårer også "nettverk" ganske lavt på denne skalaen, noe som kolliderer med dagens oppfatning av viktigheten av nettverk. I forrige spørsmål kunne man se at 12,2 prosent benyttet seg av nettverket sitt i jobbsøkerprosessen, men det er derimot ikke gitt at nettverket til syvende og sist hadde betydning for ansettelsen.

Evaluering av studiets relevans.

Psykologisk institutt holder for tiden på med en evalueringsundersøkelse av Hovedfags/masterstudiet, og dets anvendbarhet i arbeidslivet. Datamateriale fra NPS-undersøkelsen vil være noe av grunnlaget for denne rapporten. Denne rapporten vil gå nærmere inn på det som presenteres her, og vil ligge tilgjengelig på www.psykologisk.no når den er slutført.

På en skala fra 1-4 ble respondentene bedt om å vurdere de ulike delene av utdannelsens relevans for arbeidet de gjør/har gjort. De ulike delene som ble sett på var: spesialiseringsfag, kvantitativ metode, kvalitativ metode og hovedfagsoppgaven.

Man kan se at spesialiseringsfagene og hovedfagsoppgavens relevans holder seg relativt stabilt mellom skifte av jobb, mens de metodiske fagene får mer betydning.

Kvalitative data.

Hva synes Psykologiske Samfunnsvitere mangler i hovedfags/masterutdannelsen etter erfaring fra arbeidslivet?

Ønsket om mer praktisk erfaring, kunnskap og metoder/verktøy er gjengangere her, og danner grunnlaget for de fleste påpekninger på mangler i utdannelsen. Her er noen hovedmomenter som Psykologiske Samfunnsvitere spesielt påpeker.

1. Problemer i forholdet Teori/Praksis.

"Savner mer anvendt teori i praktisk tilnærning. Vi har fått en unik kjennskap til teoretiske tilnærninger, metoder og forskning. Vår utfordring er å knytte dette til den jobben vi har i dag. Dette er lettere med litt jobb erfaring, men følte vel i første jobben at jeg startet mye med blanke ark og vansker med å bruke all kunnskapen jeg egentlig hadde inne."

En stor del av respondentene svarer praktisk erfaring som et av de elementene som mangler i hovedfags/masterutdanningen. Det er mangelfull opplæring i hvordan man skal benytte seg av det man har lært seg. Mange påpeker problemet med den store forskjellen mellom teori og praksis, og mener at dette bør tas tak i.

Tiltak:

Mange ser for seg en praksisperiode som en del av studiet. Dette kan være utplassering, prosjektdeltakelse, bedriftsbesøk, traineeopphold etc. Andre ser for seg at man kanskje heller kan arbeide med mer praktiske problemstillinger i selve undervisningssituasjonen. Her kommer også forslag om å trene seg på praktiske situasjoner som kan oppstå. Slik som rådgivning, veiledning, teamutvikling etc. Det er også et ytre ønske om et tettere samarbeid mellom universitet og næringsliv, for å legge til rette for denne praktiske læringen. Sett under ett er praktisk erfaring det som de fleste etterspør.

2. Mangel på verktøy og praktisk metodebruk.

"Mer praktisk erfaring, f.eks kursing i bruk av måleverktøy."

Mange ytrer også et ønske om mer innføring i praktiske verktøy. Mangel på innføring i anerkjente testverktøy og mangel på grunnleggende testkompetanse. Enkelte beskriver mangelen på dette som hemmende for deres jobbutførelse. Problemer med å skaffe seg denne kompetansen i etterkant påpekes også. Det er spesielt verktøy rettet mot utredninger i PP-tjenesten og organisasjonspsykologiske verktøy som fremheves. En del fremhever også en større fokusering på metode. Metodeundervisningen er i enkeltes øyne ikke tilstrekkelig for deres arbeidsoppgaver.

Tiltak:

En del ser for seg en mer praktisk metodeopplæring, hvor man også får innsikt i verktøybruk og testkompetanse. En mer praktisk metodeopplæring etterspørres også i kvalitativ metode, hvor noen sier at faget var "for teoretisk rettet". Noen etterspør flere fag i metodikk, hvor man går mer grundig igjennom enkelte metoder.

3. Andre arbeidsformer/læringsformer.

"De aller fleste jobber krever at en kan arbeide i team enten som leder eller medarbeider. Dette kunne man lett ha innført under studiene også i en større grad."

"Det burde vært mer prosjektarbeid før hovedoppgaven, og ikke så mange teoretiske semesteroppgaver. Prosjektarbeidene kan med fordel være mer empirisk orientert fra starten av. Jeg tror mange sliter når de for første gang forholder seg til data i prosessen med hovedfagsoppgaven. Mer empirisk fokus vil både gi en økt forståelse av teori og empiri/metode. I tillegg bør man i større grad forsøke å knytte studenter opp mot forskningsinstitusjoner og reelle og nyttige prosjekter i den virkelige verden."

Andre arbeidsformer enn den tradisjonelle semesteroppgaven etterspørres også. Prosjektarbeid, gruppearbeid og muntlige presentasjoner er noe som etterspørres. Noen ønsker også et fokus på presentasjonsteknikk, og hvordan legge frem resultater foran en forsamling. En mer utstrakt bruk av empiriske oppgaver i forkant av masteroppgaven er også ønsket.

4. Usikkerhet rundt egen kompetanse og identitet..

"Evne til å uttrykke/sette ord på den kompetanse man faktisk innehar, på en slik måte at det "selger" til arbeidsgivere. Spesielt overfor arbeidsgivere som ikke har innsikt i akademisk universitetsutdanning."

Enkelte respondenter ytrer en usikkerhet rundt egen kompetanse. Det oppleves som vanskelig å klargjøre for en arbeidsgiver hva en faktisk kan. Noen beskriver vanskeligheter med å møte arbeidslivet etter et langt akademisk studie. Noe som gjør at vi igjen kommer tilbake til teori/praksis problematikken. Enkelte etterspør også en stolthet over utdannelsen vår, i likhet med de kliniske psykologene.

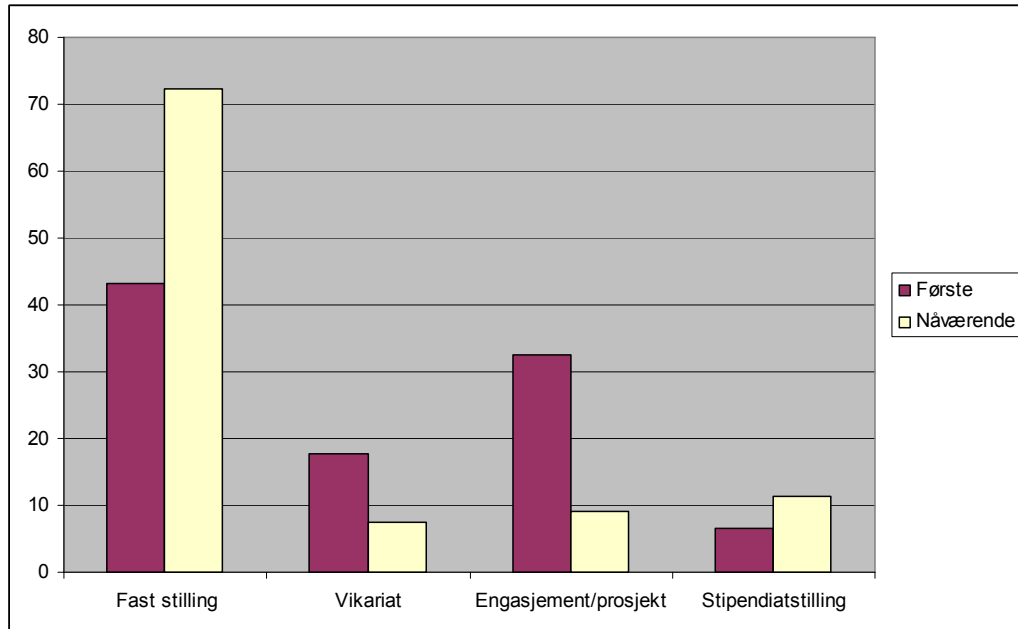
Andre forhold.

- I tillegg til disse punktene er det enkeltforhold som påpekes. Noen ønsker mer fokus på vitenskapsfilosofi i utdanningen, mer jus og etikk blir nevnt, noen vil ha mer inngående kunnskap om økonomi og ledelse.

Arbeidssituasjon og lønnsforhold

Dette avsnittet tar for seg hvilke arbeids og lønnsforhold Psykologiske Samfunnsvitere hadde og har i sin første og nåværende jobb.

Stillingsandel i første og nåværende jobb:

Relativt få blir ansatt i fast stilling ved første jobb. Mange blir engasjert i midlertidige stillinger og vikariat.

Lønnsforhold:

Første jobb:

De fleste hadde en lønn på mellom 241 000 og 270 000 i sin første jobb. Hele 26% inngikk en arbeidsavtale med under 240 000 i inntekt.

Under kr 200 000	4%
200 000-240 000	22%
241 000-270 000	28%
271 000-300 000	27%
301 000-350 000	15%
351 000-400 000	3%
401 000-500 000	1%

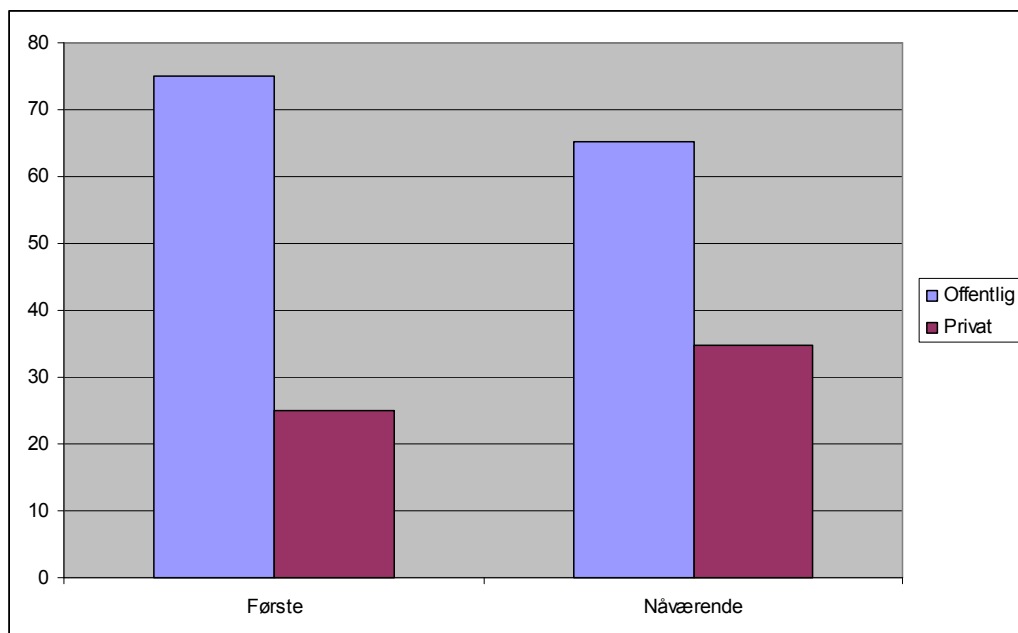
Nåværende jobb:

Ser man derimot på inntektsnivået på nåværende jobber, så er det vesentlig høyere. Bare 8 % har en inntekt under 300 000. 27% tjener mellom 300 000 og 350 000, 26% tjener mellom 350 000 og 400 000, mens hele 39% har en inntekt på over 400 000.

200 000-240 000	1%
241 000-270 000	2%
271 000-300 000	5%
301 000-350 000	27%
351 000-400 000	26%
401 000-500 000	23%
Over 500 000	16%

Offentlig vs. privat virksomhet:

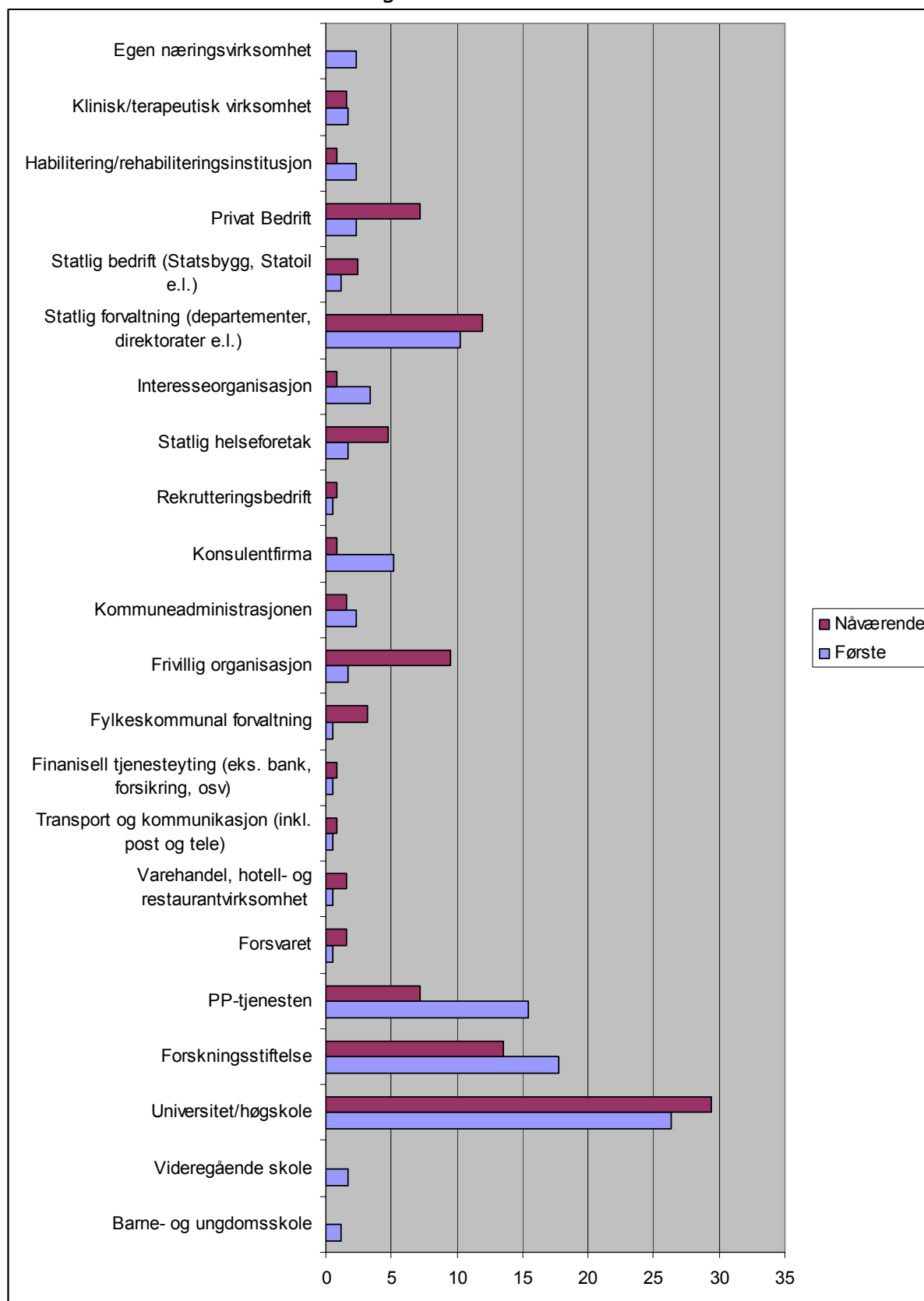
De fleste Psykologiske Samfunnsvitere begynte å jobbe i offentlig sektor etter endt utdanning. Hele 75 % hadde sitt første møte med relevant arbeidsliv i denne sektoren.

Andelen jevner seg litt mer ut i nåværende jobb, men fremdeles er det offentlig sektor som klart trekker til seg flest Psykologiske Samfunnsvitere.

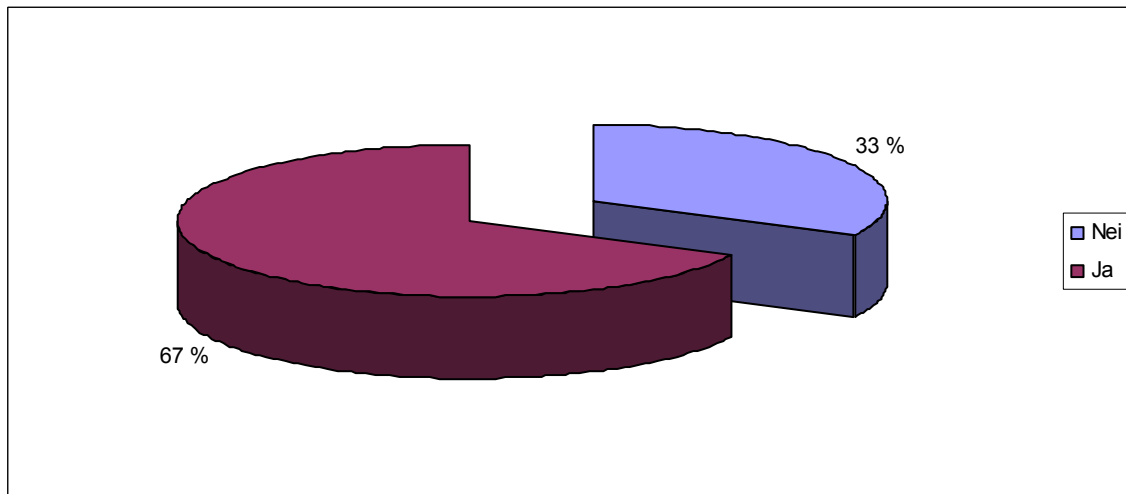
Virksomheter:

Hvis man ser på virksomhet så er de fleste ansatt i enten universitet, høgskole eller forskningsstiftelse. PP-tjenesten og statlig forvaltning er også virksomhetsområder som trekker folk med vår utdanning.

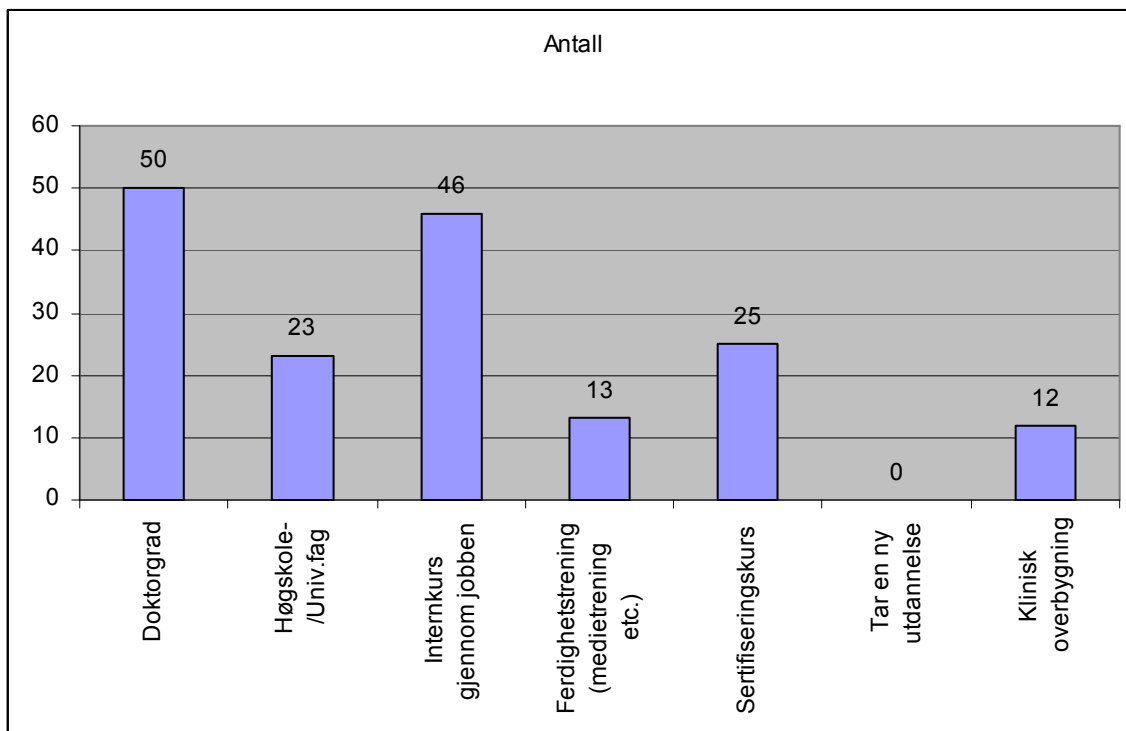

Etterutdanning

Gjennomført etterutdanning:

Typen etterutdanning:

Av de 67% som har tatt etterutdanning har de fleste tatt doktorgrad. Mange har også tatt videreutdanningskurs gjennom jobben.

Andre typer etterutdanninger som ble nevnt i den åpne rubrikken var blant annet MBA, psykodramautdanning, gestalterapeutisk utdanning, jus og lederkurs.

Ønske om doktorgradskompetanse:

På forespørsel om respondentene ønsker doktorgradskompetanse svarte 21,6 prosent ja. 30 prosent var ikke interessert i det. 20 prosent var enda ikke sikker på dette, mens 29,5 prosent var allerede i gang med en doktorgrad, eller hadde kompetansen allerede.

Tilbakemeldinger:

Om undersøkelsen:

"Jeg synes det er bra at dere foretar en slik undersøkelse med jevne mellomrom, det blir spennende å se resultatet! Det bidrar til dessuten til å skape litt mer tilhørighet til denne delen av utdannelsen min!"

Tilbakemeldingene rundt undersøkelsen var positive. Mange setter pris på at det blir gjennomført en slik undersøkelse jevnlig. Mange mener at dette er med på å dyrke vår egen faglige identitet, og er noe vi bør fortsette med. Likevel kom det noen få innspill knyttet til spørreskjemaet, som vi vil ta med oss videre til neste undersøkelse. Mange er veldig fornøyd med den elektroniske løsningen, noe som mest sannsynlig fører til gjentakelse.

Om NPS:

"Ikke annet enn at NPS er bra, stå på videre. Nyhetsbrevene er alltid morsomme å lese. De er relevante, informative og nyttige :-)"

"Nps er en glitrende organisasjon som kan skinne enda mer. Godt skjema - god kunnskap håper jeg det gir."

"NPS ser ut til å bli en organisasjon som kan jobbe for å bedre den fremtidige master-utdanningen i psykologi. Dette er meget positivt."

Mange av tilbakemeldingene vi fikk var positive til NPS' jobb for psykologiske samfunnsvitere. Mange synes det er viktig at vi har et nettverk og et fellesskap som er med på å styrke vår faglige identitet. Det er derimot enkelte forhold som ble påpekt, som vi må ta til etterretning.

"Synes NPS bør jobbe mer for å opprette NPS-nettverk utenfor Trondheim & Oslo (feks i Stavanger, der jeg bor). NPS burde inngå samarbeid med en Fagforening. Har vært medlem i Samfunnsviterne, men meldte meg ut fordi jeg fikk altfor lite ut av medlemskapet selv om dette er fagorganisasjonen som er nærmest min fagkompetanse"

Enkelte påpeker at vi må være mer synlige ut i næringslivet og i den faglige debatten. Dette hadde selvfølgelig vært ønskelig fra vår side også, men dette fordrer større deltakelse fra våre medlemmer. Et av argumentene for at NPS ikke er en del av en større fagorganisasjon er uavhengigheten. Psykologiske Samfunnsvitere arbeider innen så mange forskjellige arbeidsområder at å finne en felles fagorganisasjon vil være vanskelig. Opprettelsen av NPS-nettverk utenfor Trondheim og Oslo bør absolutt være et mål, men dette er selvfølgelig mye avhengig av disse regionenes aktive medlemmer.

Den store identitetskrisen

"I min tid som leder i NOFA, var jeg opptatt av at vi med hovedfag har like mye "rett" på tittelen psykolog som cand.psycholer. Det er et relativt særnorsk fenomen at kun de med en yrkesmessig spesialisering innenfor en del av et stort fag, har monopol på "fag-tittelen". Synes fremdeles dette er et viktig poeng, da jeg fremdeles er opptatt av å løsrive faget vårt fra alt for sterke og feilaktige assosiasjoner til avvik, sykdom og lidelse..."

"Jeg setter pris på at dere foretar denne undersøkelsen, da jeg synes vi som faggruppe er altfor utydelige. Det er fortsatt relativt få som kjenner til utdannelsen, og jeg må stadig forklare hva jeg egentlig er, før de fleste likevel som regel ender opp med å glemme at jeg ikke er psykolog..."

"Jeg ønsker et mer synlig NPS som synliggjør kompetansen personer med hovedfag/master har i form av hvordan vi kan være mer attraktive i mange tilfeller enn en psykolog. F.eks. vil en person med hovedfag ha fordypning i frisk psykologi, ikke patologi, og dette er langt mer relevant for næringslivet enn en person med stor kompetanse på sykdom. Men, det krever at vi er i stand til å formidle det!"

"Jeg synes NPS skal fortsette å arbeide for psykologiske samfunnsvitere, det blir stadig flere av oss, ikke arbeide for at også folk med hovedfag/master skal kunne bli klinikere. Det er to ulike, men like verdifulle retninger. Dere gjør et veldig bra arbeid, og denne undersøkelsen som gjennomføres jevnlig er viktig. Takk!"

"-Ønsker at NPS skal fortsette arbeidet med at vi psykologiske samfunnsvitere kan bli en del av NPF. -tilbud om jobber, tilbud om å legge CV ut på fellesliste som arbeidsgivere/bedrifter kan benytte seg av. Ellers: Fortsett deres gode arbeid, bli gjerne enda mer profilert. Det er godt å være medlem av NPS!"

Vi tar med såpass mange tilbakemeldinger knyttet til vår egen "identitetskrise". Noen mener at vi burde ha rett til psykolog-tittelen. Noen mener at vi bør bygge vår egen identitet. Dette er et meget betent tema, som nå igjen har blusset opp med tanke på EuroPsy. Noe vi må spørre oss er hva vi vil identifisere oss med? Dette burde helt klart bli en diskusjon i fremtiden! Skal vi bestandig måtte stille oss i forsvarposisjon når vi skal forklare hva vi driver med? Er løsningen på dette å forsøke å kapre psykologtittelen? Eller burde vi kanskje heller konsentrere oss om å bygge opp vår egen identitet? Her er det viktig med innspill på www.psykologisk.no.

Klinisk påbygning:

"Nå har jeg jobbet endel år, og jeg er fremdeles positivt overrasket over hvor "brukbar" og relevant min utdanning er. Psykologi kompetansen er "gull" verdt. Jeg er moden for å ta en klinisk utdanning nå, men syntes det virker "uoppnåelig" her i Norge."

Enkelte ønsker klinisk påbygning. Dette er også et ganske betent tema. Noen mener NPS burde opplyse om slike tilbud. Er klinisk videreutdanning virkelig noe NPS burde jobbe for? Temaet kan selvfølgelig diskuteres.

Konklusjon

På tross av enkelte "kosmetiske" problemer i starten ble undersøkelsen gjennomført bortimot uten problemer. Mange av tilbakemeldingene tyder også på at den nye tekniske løsningen har fungert godt. Vi takker Zeno DA for hjelp med den tekniske løsningen og distribusjon av skjema.

Skulle det være noen spørsmål knyttet til undersøkelsen, så ta kontakt med undertegnede på: jonas@vaag.org .